

Lotta: Ne.

Třetí muž: Kouříte?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Jste abstinent nebo pijete příležitostně?

Lotta: No... příležitostně.

Třetí muž: Příležitostně. Jakého jste vyznání? Věřící, ateista nebo něco mezi tím?

Lotta: Jestli jsem věřící...?

Třetí muž: Hm.

Lotta: Ne přímo, ne neřekla bych. Nejsem.

Třetí muž: Nejste věřící.

Lotta: Ne.

Třetí muž: Máte nějaká domácí zvířata?

Lotta: Čtvrtek. Nedostala jsem tu práci na poště. Místo toho projednávám se svým úředníkem na pracovním úřadě své záležitosti. Co vlastně chcete? ptá se mě úředník. Přemýšlím o tom, co doopravdy chci. Chci cestovat, říkám. Důvody pro cestování: Mentální. Fyzické. Zeměpisné. Sexuální. Kam se chystáte? ptá se úředník. Do Anglie, říkám. Důvody pro cestování do Anglie: Dětské. Sentimentální. Staromódní. Hudební. Jdu domů a přemýšlím o dalších důvodech pro cestování do Anglie. Tatínek byl vychováván „po anglicku“, a když byl malý, říkalo se mu Bob. Moje první LP deska byl „Ziggy Stardust“ s Davidem Bowiem. V naší chalupě na vesnici byla taková litografie v barvách anglického venkova, pravděpodobně Kent nebo Sussex. Fiona Campbellová, první žena, která obešla svět, žije v Anglii.

/.../

Třetí muž: Tedy, zajímáte se o výživu?

Lotta: Ne, nijak zvlášť.

Třetí muž: Udržujete se nějak fit nebo děláte aktivně nějaký sport?

Lotta: Ne. Ne.

Třetí muž: Architektura?

Lotta: Ano, architektura mě docela zajímá.

Třetí muž: Balet?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Bingo?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Květiny a rostliny?

Lotta: Květiny.

Třetí muž: Hm.

Lotta: Ano, docela se zajímám o rostliny.

Třetí muž: Hm. Potápění?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Filozofie?

Lotta: Filozofie...? No, dalo by se říct, že se o ni trochu zajímám.

Třetí muž: Promiňte?

Lotta: Ano, dalo by se říct, že se o ni trochu zajímám.

Třetí muž: Hm. Golf?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Historie?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Dekorace bytu?

Lotta: Ne, dekorace rozhodně ne.

Třetí muž: Myslivost?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Matematika?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Opera?

Lotta: Ne, opera mě moc nezajímá.

Třetí muž: Psychologie?

Lotta: Ano, myslím, že ta mě zajímá.

Třetí muž: Takže zajímáte se o ni. Náboženství?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Sporty?

Lotta: Ano, některé sporty mám ráda, běh na 100 metrů.

Třetí muž: Co jste říkala?

Lotta: Mám ráda běh na 100 metrů.

Třetí muž: Ano. Plachtění?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Střílení?

Lotta: Ne, ne.

Třetí muž: A co takhle fotbal, kulečnick, národní loterie, sázení na koně a jiné druhy sázení?

Lotta: Ne, to mě nezajímá.

Třetí muž: Ne. Vaříte ráda?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Díváte se na televizi?

Lotta: Ne. Ano. Někdy. Záleží, co dávají.

Třetí muž: Přirozeně. Vyhledáváte extrémny?

Lotta: Ó ano. Teda, ještě jsem nic nezkusila, ale zní to dobře.

Třetí muž: Hm. Takže ve skutečnosti nevíte, jestli to máte ráda, dokud si to nevyzkoušíte. Dobře, jednoduše tedy počkáme, až si to vyzkoušíte.

Lotta: Dobrá.

Třetí muž: Můžete mít na to trochu jiný názor.

Lotta: Vy jste to někdy zkusil?

Třetí muž: Ano, dvakrát. Poprvé to bylo... překrásné a zábavné, ale podruhé to byl jeden z nejhorších zážitků, co mám. Takže, každý může mít velmi různé zkušenosti.

Lotta: Jak tedy většinou odpovídáte na tuto otázku?

Třetí muž: Promiňte?

Lotta: Jak většinou odpovídáte na tuto otázku?

Třetí muž: No, pravděpodobně ji přeskakují.

Lotta: Aha.

Třetí muž: Myslím.

Lotta: Rozumím.

Třetí muž: Rybaříte ráda?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Opravdu?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Čtete normální beletrii?

Lotta: Normální beletrii?

Třetí muž: Hm.

Lotta: Co tím myslíte?

Třetí muž: No, krátké povídky, novely a tak dále.

Lotta: Normální...? Ano, čtu.

Třetí muž: Poezii nebo básně?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Literaturu faktu?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Noviny a časopisy?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Jezdíte ráda na kole?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Procházkou po městě?

Lotta: Ano.

Třetí muž: Botanika nebo zahradničení?

Lotta: No, to určitě ne.

Třetí muž: Jste členkou společnosti prevence proti násilí na zvířatech? Nebo společnosti pro ochranu přírody?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Jste zapojena do mírového hnutí?

Lotta: Ne.

Třetí muž: Jste ornitolog, botanik nebo vegetarián?

/.../

Gyrid Listen: Sten a celebrity

(NRK, Norsko 1996, IFC Londýn)

čas 4:36

Dobrá feature často obsahuje překvapení – nečekaný vývoj, moment pravdy, ve kterém jsou postavy náhle odhaleny, nebo se změnou okolností změni jejich význam. Jindy stojí za překvapením potřeba upřímné výpovědi. To když se uvolní napětí a v katarzním okamžiku přichází chuť promluvit, protože už se mlčelo příliš dlouho. Sten Erik trpí Downovým syndromem. Svůj pohled na tuhle skutečnost objasňuje během oběda své sestře Susse.

(Cinkání přiborů, mlaskání, dětské broukání)

Novinář: Sten Erik vyrostl jako normální dítě. Nestrávil mnoho času s lidmi, kteří tak jako on trpí Downovým syndromem.

Sussa (sestra): Pamatuješ si, jak jsem ti vyprávěla o té dívce, která je ti hodně podobná?

Sten Erik: Ano, zmínila ses o tom.

Sussa: Už mockrát jsem myslela na to, že bych se jí měla zeptat, jak se jmenuje.

Sten Erik: Ano.

Sussa: Podobá se ti opravdu hodně, to je zvláštní.

Sten Erik: Když já vidím někoho s Downovým syndromem... ó! Ó můj bože, ó...!

Sussa: Co si myslíš?

Sten Erik: Já jen... Myslím si, že je to hrozné, to si myslím.

Sussa: Hrozné? To snad ne, já když vidím lidi s „downem“ –

Sten Erik: – mně se zdá, že „to“ mám mnohem méně než oni.

Sussa: To máš jistě pravdu, ale, Stene Eriku, když jiní vidí –

Sten Erik: – mám mnohem méně Downův syndrom, ano –

Sussa: – když já vidím jiné –

Sten Erik: – vyznám se v mnoha věcech –

Sussa: – to jistě, ale –

Sten Erik: – umím jít sám do banky –

Sussa: Ano, ale jsem si jista, že je mnoho jiných s Downovým syndromem, kteří to umí taky.

Sten Erik: Ano.

Sussa: A když vidím jiné s Downovým syndromem, potom myslím... pak mi připomínají tebe.

Sten Erik: Proč myslíš?

Sussa: No, jste si podobní. Všichni s Downovým syndromem jsou si podobní.

Sten Erik: No a?

Sussa: Podle mě je to jako když jsou si všichni Čínani trochu podobní. Tak nějak to je.

Sten Erik: Myslíš?

Sussa: Ano.

Sten Erik: Tak to jsi divná, má sestro!

Sussa: Ale no tak! Dříve se lidem, kteří mají Downův syndrom, říkalo mongoloidní.

Sten Erik: Ano.

Sussa: Protože všichni mongoloidi, respektive lidé s Downovým syndromem, mají nějaké charakteristické rysy Mongolů.

Sten Erik: Jo.

Sussa: Lidí z Mongolska nebo z Východu, rozumíš? Mají často takové šikmé oči a – je to tak, že?

Sten Erik: Ano. Mám je taky takové?

Sussa: Ano, do jisté míry.

Sten Erik: Ale ne přece tolik?

Sussa: Ale ano, máš.

Sten Erik: Předtím jsem je měl trochu víc.

Sussa: Ne, neměl.

Sten Erik: Né? Když se podívám na jiné, mají mnohem víc šikmé oči. (*směje se*)

Sussa: Jistě, ale to může být proto, že jsi na sebe zvyklý ze zrcadla.

Sten Erik: Jo a taky se jinak chovám.

Sussa: Ale pamatuješ si, jak jsi se mnou šel do budovy televize?

Sten Erik: Ano.

Sussa: A sedl sis do hlasatelského křesla v nočních zprávách a viděl jsi sám sebe v televizi.

Sten Erik: Ano.

Sussa: Pamatuješ si, cos mi tenkrát řekl?

Sten Erik: Že vypadám trochu jako „downák“. (*směje se*)

Sussa: Přesně tak.

Sten Erik: Jo, to jsem řekl.

Sussa: Protože tenkrát ses viděl jinak, než když se díváš do zrcadla, je to tak?

Sten Erik: Ano.

Sussa: Protože... no, to samozřejmě nic neznamená.

Sten Erik: Ne. Ale nezapomeň, že já jsem také privilegovaný. Populární v divadle a –

Sussa: Ano, ale i ostatní, kteří –

Sten Erik: – a jsem taky docela hubený. Ostatní s Downovým syndromem mají příliš krátké prsty a –

Sussa: Ano. Ale je to důležité?

Sten Erik: No, není. Ale je to pravda.

Sussa: Dobře, ale záleží na tom?

Sten Erik: Co myslíš tím „záleží na tom“?

Sussa: No, ty to říkáš, jako by to byl problém.

Sten Erik: Já jenom říkám, že je velké štěstí, že mám takové dlouhé prsty.

Sussa: Ale to je... změnilo by se něco, kdybys měl kratší prsty?

Sten Erik: Ale já je nemám! Kdoví jestli mám vůbec nějaký Downův syndrom.

Sussa: Jak to myslíš?

Sten Erik: No, vypadám úplně normálně.

Sussa: To vidím. Kdo to ještě říká?

Sten Erik: Přinejmenším to říkají moji přátelé. A všichni kamarádi z divadla to říkají taky.

Sussa: Ptal ses jich na to?

Sten Erik: Ó jistě. Zeptal jsem se všech, všech dvě stě pěti. *(směje se)*

Sussa: A všichni řekli, že vypadáš normálně...?

Sten Erik: Ááááno.

Sussa: Stene Eriku,... no *(vzdychne)*... myslím, že většině lidí je jasné, že ty máš Downův syndrom.

Sten Erik: Ne, nemám.

Sussa: Ale Stene Eriku, kdyby to většina lidí nevěděla, tak bys nechodil do divadla zadarmo, například.

Sten Erik: Ale chodil.

Sussa: A neznal bys 205 herců, kdybys sám nebyl herec. To mi věř.

Sten Erik: No dobrá, tak ho teda mám.

Sussa: A když jsi psal dopisy různým lidem –

Sten Erik: Ano?

Sussa: – tos jim vždycky psal, že máš Downův syndrom, je to tak?

Sten Erik: Dnes už ho nemám tolik.

Sussa: Máš ho pořád stejně, ale už sis na to zvykl.

Sten Erik: Ano, zvykl.

Sussa: Tak proč jsi to psal?

Sten Erik: Abych se jim přiblížil.

Sussa: Aha. Takže... dejme tomu, že bys byl úplně normální a já bych napsala všem těm hercům, jak to ve skutečnosti je... to by se asi moc nezlobili.

Sten Erik: Ne.

Sussa: Ne. Takže svým způsobem – mít Downův syndrom je docela dobrodružství!

Sten Erik: Ano, ale já jsem jim psal, že mám Downův syndrom jenom trochu.

Sussa: Jistě. Ale to – to nejde, víš?

Sten Erik: Hmmm.

/.../

Chris Brookes: Písně, které mě učila máma

(Battery Radio, NFLD Kanada, 1997, IFC Oslo)

čas: 9:17

Bylo-nebylo, v Londýně žila žena Phyllis Elmerová. Ale její skutečné jméno bylo Elsie. Autor si povzdechne: „Tak je to vždycky. Dříve nebo později do toho vstoupí moje máma.“ Uslyšíte ji z telefonního záznamníku na začátku této ukázky. Brilantně vystavěný dokumentární příběh o britské ženě, která se během druhé světové války vdala za kanadského vojáka, se opírá o skutečné válečné deníky, dopisy, fotografie a nahrávky. Více než o historickou rekonstrukci jde o osobní cestu, pátrání po tom, jak události let devadesátých rezonují s těmi z let čtyřicátých. Škoda, že zde nemůžeme uvést celý dokument.

Telefonní záznamník: Víím, že o tom nechceš mluvit, protože si ve skutečnosti nechceš připustit, za kolik bolesti jsi zodpovědný. Chceš, abych se cítila jako vycpaná hračka, pohozená někde v koutě vždy, když ty a ona cítíte potřebu pustit se do dalšího emocionálního tanga. Pokud ale o tom nechceš mluvit, tak mi nevolej. *(pípnutí záznamníku)*

(hudba: Orchestrální třesk. Zazní orchestr. Téma z „Gone with the Wind“ (pozn. překl.: Jih proti Severu, 1939, hr. Clark Gable, Vivien Leigh). (Zvuk slábne.)

Elsiin deník: Úterý 1. října 1940. Murray zavolal v 16:40 a vzal mě do kina na „Gone with the Wind“. Večeře a ve 23 hodin v Paradise Clubu s Veronikou a Willym. Společně domů na pozdní večeři. Leželi jsme oblečení na posteli, dokud nezazvonil telefon. Jsem strašně zamilovaná do Murraye.

Elsiin deník: Středa, 7 hodin, kapitán Basil Smythe, večerní tanec. Ve dvě hodiny ráno jsme na Berkley Square slyšeli slávka. Překrásný večer.

Elsiina sestra: Šla prostě svou cestou, jak už to tak jistě slečny dělají. Některé dívky jsou pro muže atraktivní. A tvoje matka bezesporu byla velmi atraktivní.

Elsiin deník: Čtvrtek. Potkala jsem francouzského důstojníka. Večeře. Měla být ve Francouzském klubu, ale to místo bylo bombardováno. Celou noc velmi nebezpečné nálety. Střelba, požáry. René zůstal, odešel ráno v 5:30.

Válečná nevěsta (Barbara): Ó ano, byla to romantická doba. Byli jsme mladí. Ach ano.

Elsiin deník: David na dovolené! Procházka v parku. Oběd v Silver Grillu. Taneční večer v Romeo klubu. Doma o půl čtvrté ráno.

Válečná nevěsta (Deirdre): Všechno to bylo velice vzrušující. Setkání s lidmi, které bychom jinak nikdy nepoznaly. Lidé z Nového Zélandu, Kanady, Austrálie. Na všech tanečních zábavách, kam jsme chodily, byli tihle lidé.

Válečná nevěsta (Jean): Celý svět byl svým způsobem pomíchaný jako guláš ve velkém hrnci a všichni byli někde jinde než obvykle a dělali věci, které nikdy nečekali, že budou dělat.

Válečná nevěsta (Deirdre): A bylo deset mužských na jedno děvče. Myslím, že kdyby mi někdo řekl „můžeš si vybrat, v které době chceš žít“, vybrala bych si znovu tuto dobu a prošla bych přesně tím, co jsem tenkrát dělala.

Válečná nevěsta (Helen): Žili jsme život tak, jako bychom tu už zítra neměli být. Proč se starat o zítřek? Zítra už jsme tu nemuseli být.

(rádio: „Hlásí se BBC, domácí zpravodajství. Dobré ráno všem. Je tady první dnešní přehled zpráv a přečte vám ho Allen Holand. Německý noční letecký úder byl velmi rozsáhlý, ale ne vážný.“)

Elsiin deník: Sobota 5. října. Okolo půl deváté. David stále ještě spí.

(zvonění telefonu)

Elsiin deník: Nakoupila jsem, odpolední čaj doma.

(telefonní rozhovor):

Hlas Australanky: ...61642, přejete si?

Brookes: Rád bych vás poprosil o pomoc. Volám z Kanady a sháním informace o druhé světové válce.

Australanka: Ok.

Elsiin deník: O půl šesté jsme šli s Davidem do Overseas Clubu.

(telefonní rozhovor):

Brookes: Mám náramkové hodinky australského pilota, který byl sestřelen nad anglickým kanálem během války.

Australanka: Ok.

Elsiin deník: Velmi blízko shazovali bomby, tak jsme se snažili odtud odejít.

(telefonní rozhovor):

Brookes: A na zadní straně je vyryté číslo a tři písmena.

Australanka: Dobře.

Brookes: Třeba byste mi mohla poradit, co to znamená.

Elsiin deník: Čekali jsme chvíli a pak jsme šli s Davidem domů. Lidé z klubu si o nás dělali starosti, že nejdeme do krytu.

(telefonní rozhovor):

Australanka: Fajn, řekněte mi ta tři písmena.

Brookes: A... T... P...

Australanka: ATP. Znáte vůbec jméno toho stíhacího pilota?

Brookes: Ano, jmenoval se David Fletcher, takže to nejsou jeho iniciály.

Australanka: Ne.

Elsiin deník: David odjíždí v pondělí ve 12 hodin ze stanice St. Pancras, nebo z té, co je nalevo od ní.

(telefonní rozhovor):

Australanka: Ok, víte co, zkusím pro vás něco vyhledat. Mám tady knihu o vojenských zkratkách. Pokud byste mi chtěl zavolat, zkuste tak kolem čtvrté odpoledne...

Elsiin deník: Neděle 23. listopadu. David volal a byl velice roztomilý. Málem dělal návrhy.

(telefonní rozhovor):

Muž: Jak byla vlastně ta písmena?

Brookes: ATP.

Muž: ATP. Aha. To je něco s hodinkami. Vydržte chvíli, jen to pro vás ověřím, nezdržím vás...

(rádio: „Hlásí se BBC, Domácí zpravodajství. Jsou tady zprávy. Zpravodajská tisková kancelář...“)

(telefonní rozhovor):

Muž: Haló, omlouvám se, že jsem vás zdržel. Je to značka „Army Time Piece“. I když je měl u sebe ten pilot, jsou to armádní hodinky.

Brookes: Rozumím.

Muž: Takže to znamená „Army Time Piece“, značka Válečného ministerstva.

Brookes: Děkuji vám mnohokrát.

Muž: Ok, dobrá. Jsem rád, že jsem vám mohl pomoci. Na shledanou.

(rádio: „...byl ohlášen přelet nepřátelského letadla přes města jižního pobřeží, západní Anglie, severu středního hrabství Anglie a severozápadu, rovněž přes Londýn...“)

Elsiin deník: Pondělí 22. prosince 1941. Kolem 7.30 na snídani. 9 hodin, poslouchám zprávy v rádiu. „Letadla Pobřežního velitelství zaútočila minulou noc na cíle v St-Nazairu...“

(rádio: „...na cíle v St-Nazairu. Jedno z letadel se pohřešuje.“)

(hudební zvuková kulisa přestane hrát)

Elsiin deník: V jednu hodinu jsem dostala telegram. Poštovní telegram, důležitost 43.

HLAS: Důležitost 43, 22. prosince 1941. Slečna P. Elmer, 27 Linton Court, Holland Park Avenue, West 11.

S politováním vám oznamujeme, že kapitán válečného letectva David James Fletcher je pohřešován a s největší pravděpodobností zemřel při letecké operaci 21. prosince.

(hučení blížících se raketových střel, zvuk zastaven)

(slabé zvuky)

Elsiin deník: Úterý 6. ledna 1942. Dali mi Davidovy náramkové hodinky. Měl je na ruce, když ho vytahovali z Lamanšského průlivu. Zastavily se náhle ve tři čtvrtě na tři. Ve chvíli jeho smrti. Je na nich napsáno ATP 55263. Vyrobeno ve Švýcarsku. Nerezový rub. Malá těžká věc.

(natahování náramkových hodinek)

Elsiin deník: Nechala jsem je opravit. *(tikání hodinek)*

Elsiin deník: Život jde dál.

(hudba: Orchestr Glenna Millera „In the Mood.“)

Válečná nevěsta (Deirdre): Hodně chlapců, které jsem dobře znala a tancovala s nimi a měla je moc ráda, zemřelo a bylo zabito. Chodila jsem domů, pobrekávala a máma říkala: „Nebřeč. Zatni zuby a všechno bude dobré.“

Válečná nevěsta (Jean): Dnes, když se říká: „Ó, ti lidé mají takové strašné zkušenosti“, tak si myslím: Jak jinak bychom to zvládli? A že jsme se z toho nezbláznili? No, myslím, že jsme se docela bláznili.

Elsiin deník: 5. února. Přišel Tiny a vzal mě do Clarendonu na výborný oběd s Burgundským vínem. Doma kolem půl desáté, a pak do postele. Je opravdu ohromný. Tři báječná hmmmhmm.

Sestřenice: Připouštím, že je ohavné to říkat, ale kdo ksakru byli – všichni ti chlápci v uniformách? Zdá se, že zkrátka jela po uniformách.

Elsiin deník: Volal mi nadporučík Paul Irwin, že mě vezme na show „Doktorovo dilema“. Večeře v Casa Pepe, a pak jsme šli celou cestu domů pěšky. V 1:15 volal Murray a přišel ke mně. Povídali jsme si, a pak do postele. Jedno báječné hmm.

Sestřenice: Měla řůru času. Divím se, že se tvá matka vůbec vdala.

Elsiin deník: Sobota, 4. června 1942. Šli jsme všichni na večeři na Slough Road. S velkými obtížemi jsem se zbavila Johna. Vrátil se a odpojil zvonek u dveří! Ale Tiny se vrátil s klíčem, přesně, jak jsme se dohodli. Dvě báječná hmmm. Velkolepé!

Elsiin deník: Pondělí, 13. července. V 5:30 setkání s kapitánem Lewisem Brookesem v Cumberlandu.

(přestane hrát hudba)

Elsiin deník: Povídali jsme si v baru a později v salónku. Velmi seriózní.

(hudba začne hrát a znovu zastaví)

Elsiin deník: Potom domů taxíkem. Nalevo od dveří mě polbil na čelo!

(hudba začne hrát, pak zastaví)

Elsiin deník: *(chichotá se)* Je velmi sladký a zdá se, že mě má rád!

(hudba začne hrát, pak zastaví)

Elsiin deník: Doufám.

(hudba zesiluje)

/.../

Agnieszka Czarkowska – Alicja Pietruczuk: Zcela váš

(PR, Radio Białystok 1998, IFC Varšava)

čas: 11:32

Existuje něco takového jako typický polský přístup k životu s výkyvy nahoru a dolů? Soudě podle jejich featurů, her a filmů se zdá, že ano. Poláci mají smysl pro každodenní události hraničící se surrealismem, při politických komentářích často používají humor a zastávají názor, že všechno je relativní. Jsou mistři featuru v jeho krátké formě (do 15 minut). Když má Prezident navštívit malou vesnici – historická událost par excellence – obyvatelstvo uklízí chodník, zavírají se slepice a nacvičují se slavnostní písně. Ale jakmile On odjede, nechají lidé zase slepice běhat volně a život jde dál.

Den 1:

(zvuk škrábání lopaty po asfaltu)

Reportérka I: Co to děláte?

Muž: Nevidíte? *(znovu zvuk seškrabování)* No, odstraňuju bahno z asfaltu a potom to spláchnu hadicí, protože tady bude On... zítra.

Reportérka II: No a co? Kdo vám říkal, že to máte uklidit?

Muž: Správce vesnice.

Reportérka I: On vám to přímo řekl?

Muž: Samozřejmě. Očistit asfalt.

(kolem projede nákladní auto a traktor)

Reportérka II: Proč je tady dnes takový provoz?

Muž: Já nevím. Jako ve Varšavě, že?

Reportérka II: Kolik je ve vesnici domů?

Muž: Sto třicet dva.

(kovový zvuk broušení kosy)

Farmář: Úklid musí být hotový – vrchnost přichází osobně! (*smích*) Podívat se, jak žijí farmáři v Mochnate. Je tu zatracená spousta práce. A zisk z farmaření je malý.

Farmářova žena: (*skočí do řeči*) Za kilo vepřového se platí 35 zlotých, ceny pořád rostou. Obyčejná mortadela (*druh salámu*), teď nevím, to mohlo být 80 tisíc ve staré měně, 8 zlatých v nové. Ale co s tím? Jeden proti všem nic nezmůže, ale všichni proti jednomu by mohli. A nikdo teď nechce nic dělat, protože je špatná politika – to vám říkám já, obyčejná venkovská ženská.

(*zvuk sečení trávy*)

Farmářova žena: Slyšela jsem, že mají být přímo tady naproti.

(*kroky, skřípání otvírajících se dveří*)

Starší žena: Pojďte dál, prosím!

(*jiné dveře se otvírají*)

Reportérka II: Můžu?

Starší žena: Samozřejmě.

(*vrzání dveří*)

To nebude tady. Bude to někde na ulici. Co já vím, jak to vlastně bude? Kdo ví...

Mladší žena: Starostka už vybrala místo. Ti vládní bodyguardi z Varšavy tady byli a říkali, že pokud by si On přál někam jít, tak by nemohli odmítnout. Kdyby sem přišel, tak –

Starší žena: (*skočí do řeči*) To určitě!

Mladší žena: – tak bychom nemohli odmítnout. Akorát nás z Varšavy žádali, abychom schovali kočky a psy, aby nic neběhalo po dvoře.

Reportérka II: A oni vám řekli, abyste zavřeli i slepice?

Starší žena: To nám neřekli, ale přece je tu nenecháme běhat! (*smích*) Vidíte, jak jsme špinaví (*smích*). Dvůr a všechno kolem jsme uklízeli celý den. Protože jsme kromě toho dneska ještě lisovali slámu. Takové je farmaření! Mimochodem, máme 40 prasat, to není jen tak. A krávy. Musíme se o všechno postarat.

Mladší žena: Jeden by se skoro bál.

Starší žena: Přišli sem ti bodyguardi. Řekli nám, že experti na výbušniny přijdou zkontrolovat, jestli tu nejsou uloženy bomby. Víte, trochu jsem se bála. Kdokoliv může přijít odkudkoliv. Kdo by chtěl tady v Mochnate klást bomby? Proč by to dělal? Ale uvidíme. Lidé byli pro. Tak ať přijdou. Oni uvidí nás (*smích*) a my uvidíme je. Teď zatopíme v kamnech, uvaříme vodu a celá rodina se okoupe a zítra brzy ráno se ustrojíme. Snacha chtěla jít s dětmi do kostela, ale nepůjde, už by to nestihla.

(*vrzání dveří, kroky v písku, zesilující zvuk koňských kopyt na ulici*)

Starší žena: Ulice už je spláchnutá. Hmmm... pěkné.

(*ostatní konverzace na ulici probíhá v místním běloruském nářečí*)

Žena: Wodoju leli (*Polévali to tady.*)

Reportérka I: A chto to poliwal? (*A kdo to poléval?*)

Ženy: Hasiči. Hasiči z Mochnate. (*smíchanou polštinou a místním nářečím*) Aby to namočili! (*smějí se*) A co vám máme říct, když neumíme polsky? Jak říkám, namočili to a uklidili kolem. Protože tady – podívejte! Tady kopali a všechno... praší se a všechno... a bahno. Tak to postříkali hadicí.

Reportérka I: (*místním nářečím*) Stříká se to tak každý den?

Žena: Ne, každý den ne. Jen dnes.

Obecní správce: Jednou přes Mochnate projíždělo auto.

Žena: Byla jsem u kadeřnice, abych vypadala pěkně. Přestože jsem venkovanka, chci vypadat elegantně. Jako kdybych byla z města.

(*přibližuje se hasičská stříkačka, stříká ulice, pak jsou slyšet kroky a vrzání dveří*)

/.../

Reportérka II: Hasiči tady uklízeli včera.

Hasič: My jsme plnili ten úkol, co nám dala starostka, ale pak jsme museli uhasit oheň na strništi. Potom jsme se vrátili a dodělali jsme –

Reportérka II: V noci?

Hasič: Samozřejmě!

Reportér II: Když jste paní starostka – nalíčíte se zítra?

Nejvyšší obecní úřednice: Jistě, koneckonců jsem přece žena. No a jako žena bych ráda nechala stopu na čele pana prezidenta.

(*ženský smích*)

Muž z davu: Podle mého názoru by měl říct pár hezkých slov. Aby lidi pochopili ten cíl a všechno.

Žena z davu: Podívejte se, jak si to lidé užívají. Jak se shromáždili. Jsme velmi rádi.

Reportérka II: Obecní správce až tady, za ostatními?

Obecní správce: A kde jinde bych měl být? Jsem mezi svými lidmi. Tady jsou jiní na to, aby se setkali s vrchností. Jednou jel přes Mochnate car a teď je tady prezident.

Reportérka II: Kdy tudy projížděl car?

Obecní správce: No, bylo to dávno, nepamatuji si to.

Muž z davu: Říká se, že jednou jel přes vesnici. Byl to Nicholas, říkají někteří, ale nevím, který to byl, jestli První, nebo ten Druhý. Možná První, jelikož o tom druhém se teď mluví častěji. Ale říká se, že tudy pravděpodobně projížděl.

Reportérka I: A myslíte si, že za sto let si lidé budou pamatovat, že prezident jel přes Mochnate?

Obecní správce: No jasně. Přesně tak.

Muž z davu: Jak byla nezaměstnanost, jak chyběla pracovní místa a jak se všechno uvolnilo a přišla demokracie. *(na pozadí je slyšet zvuk blížících se aut)*

Muž II z davu: Ale to nebyli jenom oni, kdo propouštěl, jenom oni za to nemohli!

Muž I z davu: A koho myslíte?

Muž II: Jejich předchůdce.

Muž I: Aha, předchůdce. Vždycky budeme svalovat vinu na „komouše“ *(pozn. překl. – v orig. „komuchy“)*, že to je něčí chyba. Židů například. Ale kdo to teda všechno dělá?

Muž II: No, já nevím. Já určitě ne.

Muž I: Ani já ne.

(Zvuk přijíždějících aut přehluší konverzaci. Auta zastaví se skřípěním brzd. Otevrou se dveře auta. Někdo vystupuje.)

Hlas z davu: Bravo!

Prezident: Bravo! Bravo! Samozřejmě!

(folklorní soubor zpívá píseň v běloruštině)

Witajem, witajem was hosci darahija

Zadajem, zadajem wam douha, douha zyc

(Vítejte, drazí hosté, přejeme vám dlouhý život)

Starostka: *(zpočátku je její hlas slyšet přes ostatní hlasy z davu)*

Vřele a srdečně... jménem obce Hajnowka... prezident Polské republiky. *(potlesk)* Předseda vlády Polské republiky! *(potlesk)* Jsme velmi šťastní, že máme příležitost přivítat tak významné hosty.

Obecní úředník: Rádi bychom řekli pár slov o naší obci – jaká je, co je na ní zajímavého, jaké problémy zde jsou, jestli je vše v pořádku, nebo naopak.

Nejvyšší obecní úřednice: Naše obec vstupuje do 21. století mílovými kroky, což dokazuje zásobování celé obce pitnou vodou, vydlážděné chodníky, šterkové silnice, několik vystavěných kulturních center v naší vesnici. A nyní začínáme budovat kanalizaci. Mělo by být ale řečeno, že největším bohatstvím jsou zdejší lidé. *(potlesk)* Ti jsou základem našeho specifického regionu!

Prezident: Aaaa... hmmm... jsou tu nějaké ryby?

(dav se směje)

Podpora, kterou jsem od vaší obce získal během prezidentských voleb, byla nejsilnější v celém Polsku, takže jsem... *(potlesk)*... Nesporně, jsem zcela váš!

(potlesk, ovace)

Starostka: Rádi bychom vám věnovali tyhle obrázky – symboly našeho kraje: tyhle malé veverky a sovu, symbol moudrosti. *(smích)* To je pro vás. Pojdme zazpívat „Mnogaja leta“ („mnoho let“) a... začněme.

(broukání)

Sbor: *(zpěv v běloruštině)*

Mnogaja leta, mnogaja leta, mnogaja leta, mnogaja leta... („mnoho let“)

(dav povykuje, výkřiky)

Pane prezidente! Vítejte v regionu Bialystok! Kdy přijedete s vaší paní? Rádi vás přivítáme!

Prezident: Dobře, přijedeme.

Ženy z davu: Musíte! Srdečně vás přivítáme! Určitě přijedte!

Prezident: Řekněte mi něco o sobě, pane. Jak se tady máte?

Muž z davu: Pane prezidente, jde to dobře, ale vždycky by mohlo být ještě líp.

(smích, potlesk)

Žena v černém: *(zpočátku naplno křičící dav)* Mohu říct pár slov, pane?

Prezident: Promiňte?

Žena v černém: *(nyní mnohem hlasitěji)* Mohu říct pár slov?

Prezident: Ano, prosím.

Žena v černém: Mám muže, vážně postiženého, a dostává jen tři miliony *(zlotých)*. Pro dva lidi. Jak s tím mám vyžít?

Starostka: To se musí vysvětlit...

Prezident: Žijete tady?

Žena v černém: Ano.

Starostka: Za mnou jste nepřišla a teď byste to tady chtěla panu prezidentovi zkrátka jen tak vysypat? Přijďte do kanceláře a tam o tom můžete panu prezidentovi něco říct.

Prezident: *(jde dál)* Dobrý den. Dobrý den.

(hluk davu)

Prezident: Poslouchejte! Všechno nejlepší vašim dětem! A věnujte pozornost tělesné výchově! Sportujte! Všechno nejlepší!

(Shromáždění lidé mu děkují, pokřikují. Jsou slyšet motory aut. Zvuk otevírání dveří. Auta odjíždějí se svištěním pneumatik. Houkají policejní sirény.)

Žena z davu: Není možné vidět všechno... *(smích)* Člověk by rád viděl všechno. *(smích)* Moc jsme toho neviděli. *(začíná hrát orchestr)*

Reportérka II: Jste dojatá, paní starostko? Máte slzy v očích.